

пуковник, доц. др Ненад Комазец, председник комисије
генерал-мајор у пензији, ред. проф. др Митар Ковач, ментор и члан комисије
пуковник, доц. др Дарко Божанић, члан комисије
капетан бојног брода, доц. др Светислав Шошкић, члан комисије
капетан фрегате, доц. др Слободан Радојевић, члан комисије

Докторска дисертација кк Шерифа Бајрамија,
извештај комисије о оцени докторске
дисертације, доставља.-

**ВЕЋЕ ЗА ДРУШТВЕНО -ХУМАНИСТИЧКЕ
НАУКЕ ВОЈНЕ АКАДЕМИЈЕ**

Одлуком Наставно-научног већа Војне академије И број 26-1666 од 04. октобра 2021. године, именована је комисије за оцену и одбрану докторске дисертације капетана корвете Шерифа Бајрамија, под називом „Модел употребе Речне флотиле у операцији помоћи цивилним органима власти у случају поплава”.

Након прегледа и свеобухватне анализе докторске дисертације, а на основу члана 10. Правилника о пријави, изради и одбрани докторске дисертације и промоцији доктора наука („Службени војни лист”, 20/12) подносимо следећи:

ИЗВЕШТАЈ

1. БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ КАНДИДАТА

Капетан корвете Шериф Бајрами је рођен у Београду 14.01.1975.године, Основну школу и Војну гимназију завршава у Београду након чега уписује Војну академију одсек Ратна морнарица коју као први у класи, са одличним успехом, завршава 26.08.1998. године. Постдипломско усавршавање наставља на Факултету организационих наука Универзитета у Београду где је стекао академско звање дипломирани инжењер организационих наука – мастер из области менаџмента.

Има завршен следеће курсеве:

- Курс за војне рониоце – звање војни ронилац инструктор;
- Положен испит за официра палубне службе у свим метео условима;
- Курс енглеског језика – СТАНАГ 2232;

- Курс ЕЦДЛ – сертификат за ЕЦДЛ;
- Курс за референте обуке у командама бригаде;
- Курс за евалуатора обуке и
- Курс за заштиту цивила у мировним операцијама – оперативни ниво.

Од 1998. до 2006. године службовао је у Ратној морнарици у оквиру пловних јединица у гарнизону Бар и Тиват, а затим и у оквиру специјалне јединице 82.поморског центра у гарнизону Кумбор. Од 2006 до 2009. године службу наставља у 250.рбр на командирским и штабним дужностима са местом службовања Зуце, Батајница и Јаково. Припадник Речне флотиле постаје 2009. године где је на ронилачким и штабним дужностима у Команди РФ био постављен све до 2020. године када прелази на Војну академију где је закључно са данашњим даном постављен у Катедру тактике на дужности наставник војних вештина за род Речних јединица. За све дужности које је обављао оцењиван је одличном оценом - нарочито се истиче.

У трајању од годину дана 2018. године ангажован је на штабним дужностима у оквиру мултинационалне команде оперативних снага мисије Европске уније „EU NAVFOR - ATALANTA“. За време ангажовања био је оцењен одличном оценом и одликован од стране представнице Европске уније за спољну политику и безбедност Федерике Могерини.

Са јединицама којим је командовао успешно је реализовао различите задатке трагања и спасавања попут: проналажење и извлачење утопљеника на мору и рекама, спасавање посаде потонуле подморнице услед хаварије на танковима за пирење, извлачење поморских диверзаната из коморе за напуштање подморнице, проналажење и извлачење срушеног авиона Војске Србије из Гружанског језера и током пружања помоћи цивилним властима за време мајских поплава 2014.године.

Поред редовних дужности активно је учествовао у изради подзаконских аката везаних за ронилачку службу и учествовао је у бројним испитивањима различите ронилачке опреме и средстава која су уведена у наоружање и опрему Војске Србије. Капетан корвете Шериф Бајрами до сада је објавио 14 научних и стручних радова од тога: 7 радова у водећем часопису националног значаја М51 и 7 саопштења са међународног научног скупа штампано у целини.

Кандидат је 2013. године уписао докторске академске студије студијски програм Менаџмент у одбрани на Војној академији Универзитета одбране.

2. ОПИС И АНАЛИЗА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација кандидата капетана корвете Шерифа Бајрамија под називом „Модел употребе Речне флотиле у операцији помоћи цивилним органима власти у случају поплава” има укупно 330 страна (236 текста и 94 страница прилога).

У уводном делу рада кандидат је дефинисао методолошки оквир истраживања, док су у прва три поглавља садржани теоријски аспекти решавања предмета истраживања, кроз који се перманентно прожима аргументација постављених хипотеза. Кроз четврто поглавље презентовани су резултати истраживања чија је сублимација представљена кроз закључак докторске дисертације.

У попису литературе налази се 105 различитих извора (књиге, научни чланци, закони, стратегијска и доктринарна документа, докторске дисертације, завршни радови са ГШУ и КШУ, правила и упутстава, интернет странице и сл.). У самом тексту дисертације назначена су 409 референцирана навода из извора литературе. Текст дисертације је илустрован са 46 слика, 41 табелом и 12 прилога.

Прилози су урађени на 94 страна у оквиру којих су приказани: пројекције плавних површина на потенцијално угроженом подручју дуж великих река; теоријски, примењени и пројектовани модел употребе Речне флотиле у операцији пружања помоћи цивилним органима власти у случају поплава; параметри оцене компетенције експерата; примери анкетног упитника и основе за разговор; инструменти за утврђивање критеријума оцењивања модела и њихових тежинских кофицијената као и инструмент за тестирање модела употребе РФ у помоћи цивилним органима власти у случају поплава применом метода вишекритеријумских одлучивања МАВАС и TOPSIS.

Увод докторске дисертације представља методолошки оквир у којем се истраживање оријентише на изналажење најефикаснијег и најефективнијег модела употребе јединице Речне флотиле, првенствено имајући у виду надлежност, њене капацитете, способности и опрему, у ванредној ситуацији изазваној поплавама са капацитетом да узрокују штетне последице. При чему је карактеристично да Речна флотила није издиференцирала нити створила основни концепт реаговања по добијању наређења за њену употребу и формирање одређених састава који су релевантни за групу задатака у ситуацији изазваној поплавама. Дакле, суштина проблема се идентификује у моделу употребу Речне флотиле чија би основна сврха била да у складу са законски прописаним надлежностима обезбеди правилан избор и ефикасну употребу снага Речне флотиле током пружања помоћи угроженом становништву на поплављеном подручју. Другим речима, модел би обезбедио нови приступ у решавању проблема при чему би се

тачно знала улога и место Речне флотиле током реализације неборбених активности за време поплава.

Кандидат је на основу разрађене суштине проблема, резултата ранијих истраживања, хипотетичких ставова и основног питања, утврдио предмет истраживања. Предмет истраживања се сагледава у оквирима изналажења модела који ће обезбедити ефективност у пружању помоћи цивилним органима власти током поплава. Уважавајући начела реалности, прецизности и ограничења, прелиминарно одређење предмета истраживања кандидат је дефинисао на следећи начин: „Модел употребе Речне флотиле у операцији помоћи цивилним органима власти у случају поплава“ и остаје на нивоу проблема истраживања.

Предмет истраживања лоциран је на територију Републике Србије. Временски, предмет истраживања припада садашњем и будућем времену, односно за период од 10 до 15 година. Операционализацијом предмета истраживања дефинисани су циљеви истраживања, на основу којих су одабране и у истраживању примењене одговарајуће научне методе.

У складу са проблемом, предметом и дефинисаним циљевима, кандидат је хипотетичке претпоставке дефинисао у овирима два нивоа хипотеза, заснивајуће и разрађујуће.

Заснивајућа хипотеза: „Анализом функционисања процеса надлежности употребе Војске Србије и Речне флотиле, њених капацитета, организацијско-формацијске структуре, средстава и опреме уз свеобухватно сагледавање и антиципацију елементарних непогода изазваних поплавама може се доћи до модела употребе Речне флотиле у таквим ситуацијама који ће обезбедити ефикасност и ефективност у процесу извршења мисије помоћи цивилним органима власти у случају поплава.“

Прва разрађујућа хипотеза: „Јасним разграничавањем надлежности у процесу употребе и прецизним поступком захтева за употребу Речне флотиле у случају поплава ствара се основа за антиципирање елемената модела употребе Речне флотиле у случају поплава.“

Друга разрађујућа хипотеза: „Анализом организацијско-формацијске структуре, врсте и капацитета средстава и опреме којима располаже Речна флотила су основ и елемент за формулацију елемената модела употребу Речне флотиле у операцији помоћи цивилним органима власти у случају поплава.“

Трећа разрађујућа хипотеза: „Ефикасним функционисањем координације са цивилним органима власти и реалном проценом оперативног окружења могу се формулисати елементи модела употребе јединица Речне флотиле у случају поплава.“

Четврта разрађујућа хипотеза: „Развијањем оперативних способности Речне флотиле за реализацију задатака мисије помоћи цивилним органима власти у случају поплава могу се створити елементи модела употребе Речне флотиле која ће омогућити ефикасност и ефективност употребе у случају поплава.“

Уводним разматрањима кандидат нас кроз теоријско хипотетичке основе истраживања систематизовано упознаје са проблемом и предметом истраживања. У овом делу јасно је исказан значај истраживања, хипотезе, методологија истраживања, као и циљеви истраживања са научном и друштвеном оправданошћу истраживања.

Структуру дисертације, поред увода чине четири основна поглавља са закључком:

- Речна флотила;
- Ванредна ситуација;
- Речна флотила у операцији помоћи цивилним органима власти у случају поплава;
- Резултати истраживања и
- Заључак.

Прва три дела представљају теоријски приступ решавања предмета истраживања којим се постављају основни елементи структуре модела употребе Речне флотиле у случају поплава, а четврти део је приказ резултата истраживања на основу којих су идентификована постојећа искуства, генерисани кључни елементи успешности и затим као такви имплементирани у коначан модел употребе Речне флотиле током поплава чија функционалност доказана применом метода експертског оцењивања и вишеритеријумског одлучивања.

Прво поглавље Речна флотила обухвата теоријске основе једног од појмова из наслова рада. У овом делу дисертације кандидат је представио синтагму „Речна флотила“ где су детаљно обрађени речни одред и понтонирских батаљон као модулларне јединице унутар њене организације. Посебна пажња је посвећена дефинисању математичког модела за прорачун могућности наведених јединица у реализацији неборбених активности током поплава. Приказ реалних капацитета снага РФ за спасавање становништва и материјалних добара на угроженом подручју су основа за креирање елемената ефикасног модела употребе РФ током операције пружања помоћи цивилним органима власти у случају поплава. Такође, у поглављу су приказане основне војногеографске карактеристике подручја, на и у захвату

унутрашњих пловних путева потенцијално угрожених поплавама и то у функцији ангажовања јединица Речне флотиле током поплава.

Друго поглавље Ванредна ситуација презентује теоријске основе синтагме „ванредна ситуација“ дефинисаног са аспекта: функционалности, организацијско-системског приступа и са аспекта степена заштићености угрожених објеката. Такође, у поглављу су приказане основне карактеристике и неколико класификација синтагме „ванредна ситуација“ ради свеобухватнијег сагледавања датог проблема. Теоријским одређењем ванредне ситуације је посебно разматрана елементарна непогода изазвана поплавом као главним узрочником проглашења ванредне ситуације. Научном дескрипцијом појма поплаве, њених карактеристика, последица и пројекцијом угроженог подручја у зони одговорности РФ, обезбеђени су услови за креирање елемената пројектованог модела. Затим, кандидат кроз анализу правног оквира Републике Србије описује стратегијска, законска и доктринарна опредељења употребе Војске Србије у ванредним ситуацијама и на тај начин дефинише прецизан законски оквир и јасне услове под којима се Војска Србије може употребити у подршци цивилним властима током елементарних непогода, техничко-технолошких и других несрећа.

Треће поглавље Речна флотила у операцији помоћи цивилним органима власти у случају поплава даје опис активности током припрема, извођења и стабилизације операције РФ за време поплава. Као основ за дефинисање теоријског модела употребе РФ у неборбеним операцијама, коришћена су решења дата у доктринарним документима различитог хијерархијског нивоа и стечена искустава током ангажовања јединица РФ. Наведене доктринарна начела интегрисана су у *теоријски модел* употребе РФ у операцији помоћи цивилним органима власти у случају поплаве чија конкретизација је дата кроз оперативно наређење Команде РФ – „ПОПЛАВА 20XX“. Намена модела је да се, као теоријска и доктринарна парадигма деловања војних снага опредељених за заштиту и спасавање, искористи за упоређивање и оцењивање евентуалних унапређења и побољшања уграђених у пројектованом моделу употребе РФ, а који је у раду креиран са становишта заснивајуће хипотезе у функцији решавања дефинисаног проблема истраживања.

Четврто поглавље Резултати истраживања разматра искуства током употребе РФ за време мајских поплава 2014. године која су обједињена и интегрисана у *примењени модела* употребе РФ чија конкретизација је дата такође кроз одговарајуће оперативно наређење Команде РФ под називом „ТАЛАС 20XX“.

Такође, на основу стечених искустава, теоријских основа али и решења до којих се дошло истраживањем, у поглављу је предложен нови концепт употребе јединица РФ током

поплава у виду *пројектованог модела* чија конкретизација је дата у облику одговарајућег оперативног наређење Команде РФ – „ПОМОЋ 20XX“.

У поглављу је посебно обрађена метода експертског оцењивања са становишта формирање експертске групе за потребе истраживања. Прво је генерисан списак могућих експерата применом методе узајамне препоруке – „снежне лавине“. Након завршеног процеса избора специјалиста приступило се утврђивању компетенције сваког од њих на начин где се оцењивање реализује применом коефицијента компетенције (К). Намена формиране експертске групе јесте експертиза односно тестирање *пројектованог модела* употребе Речне флотиле у операцији пружања помоћи цивилним органима власти у случају поплаве применом метода вишекритеријумског одлучивања.

Дакле, функционалност *пројектованог модела* је доказивана кроз експертско оцењивање и применом метода вишекритеријумског одлучивања (АНР, МАВАС и TOPSIS) у оквиру којег је реализовано вредновање – међусобним упоређивањем три модела: 1- *теоријског* (заснованог на важећим доктринарним начелима), 2- *примењеног* (студија случаја поплаве 2014) и 3- *пројектованог* (унапређеног). Наведени модели су детаљно објашњени у раду, а њихове најбитније карактеристике су апстраховане као што је претходно наведено кроз оперативна наређења Команде РФ датих у прилогу докторске дисертације (за тероријски модел - ОПНАР КРФ „Поплава 20XX“, за примењени модел - ОПНАР КРФ – „Талас 20XX“ и за пројектоани модел ОПНАР КРФ – „Помоћ 20XX“).

Оцењивање понуђених модела релизовано је коришћењем следећих критеријума: командовање, организовање снага, оперативни развој снага, заштита снага, цивилно војна сарадња и логистичка подршка. Сам процес евалуације је спроведен применом две методе вишекритеријумског одлучивања (оптимизације) МАВАС и TOPSIS. Овде посебно треба назначити да је *пројектовани модел* по свим параметрима оцењивања показао најбоље резултате чиме је потврђена њена теоријска заснованост и практична применљивост. У поглављу су приказани резултати испитивања стабилност излазних резултата кроз утврђивање компетенција експерта, а онда и утврђивањем конзистетности њихових одговора датих током истраживања проблема. Такође, анализом осетљивости при промени почетних тежинских коефицијената критеријума додатно је потврђена објективност и поузданост излазних резултата. Исходишта добијена спроведеним истраживањем, односно резултати тестирања *пројектованог модела* коришћена су за верификацију разрађујућих хипотеза.

У **Закључку** докторске дисертације изнети су сви релевантни закључци проистекли из дисертације. Заључак је израђен у складу са методологијом војних наука. У закључку су сумирани, назначени и презентовани резултати и предлози до којих се дошло током

истраживања. Примењујући научне методе које су наведене у методолошком делу овог рада, кандидат је успешно верификовао заснивајућу (општу) хипотезу.

3. ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Комисија констатује да докторска дисертација кандидата капетана корвете Шерифа Бајрамија под називом „Модел употребе Речне флотиле у операцији помоћи цивилним органима власти у случају поплава” представља сложено студију и оригинално научно дело, теоријски утемељено и методолошки исправно конципирано. Актуелност истраживања потврђује се кроз мултидисциплинарни приступ решавању проблема у области која, према доступној литератури, није била предмет комплексних истраживања.

Мултидисциплинарним приступом у изучавању, кандидат својом дисертацијом отвара могућност за унапређење теоријског разумевања проблема истраживања. Дефинисање проблема нематнуло је коришћење различитих методских поступака. За израду дисертације примењена је комплексна научна методологија ослоњена на опште научне методе, посебне научне методе, методе операционих истраживања и емпиријске методе.

Применом опште научне методе као што су метод моделовања, дескриптивне и историјско-компаративне методе, обезбеђено је приближавање модела реалном систему, адекватна обрада података, односно осврт на генезу самог предмета истраживања. На нивоу научне дескрипције проширена су сазнања у вези теоријских основа Речне флотиле, односно речних и понтонирских јединице са становишта намене, састава, организације, расположиве опреме, капацитета и процеса надлежности њихове употребе током ванредне ситуације уз свеобухватно сагледавање и антиципацију елементарних несрећа изазваних поплавама као и самог појма ванредне ситуације. У склопу емпиријских метода, истраживање је базирано на методама анализе садржаја и испитивања. Применом метода анализе садржаја, проучавана су израђена докумената командовања током ангажовања Речне флотиле за време мајских поплава 2014 године, при чему су установљени одређени пропусти у командовању, прикупљању података, координацији, употреби снага и логистичкој подршци. Идентификовани недостаци су у *пројектованом моделу* отклоњени имплементацијом одговарајућих мера за унапређење заснованих на резултатима истраживања. Техником интервјуа прикупљена су знања и искустава познаваоца предметне области – експерата неопходних за израду успешног модела. Тежиште истраживања је било на формулисању кључних елемената модела, дефинисаних на бази разрађујућих хипотеза, али и на његовом тестирању кроз експертско оцењивање у оквиру којег се евалуација реализовала применом метода вишекритеријумског одлучивања.

Проучавањем законских и стратегијско-доктринарних решења Републике Србије из области ванредних ситуација, а са становишта прве разрађујуће хипотезе, формулисан је елемент модела у погледу јасног дефинисања правног оквира процеса функционисања надлежности употребе РФ у случају поплаве. У моделу се ангажовање јединица РФ током ванредне ситуације иницира искључиво од стране надлежних старешина уз строго придржавање линије командовања. Јединицама РФ управљају Штабови за ванредне ситуације али само у оквиру одобреног обима за пружање помоћи. Командовање снагама модел предвиђа да се реализује искључиво преко постављених команданата, чија слобода у одлучивању и начину употребе јединице на реализацији задатака заштите и спасавања не доводи у питање од стране одређених војних или цивилних ауторитета.

Затим, са становишта друге разрађујуће хипотезе – анализа организацијско-формацијске структуре, врсте и капацитета средстава и опреме којима располаже Речна флотила установљена су разна побољшања која су такође имплементирана у *пројектовани модел*. Унапређења се огледају кроз употребу привремених састава за реализацију задатака заштите и спасавања чију окосницу чине брод-база и четири до шест мањих чамаца. Предност овакве организације снага се огледа у чињеници да се употребом брзих и стабилних чамцима малог депласмана обезбеђује ефикасна евакуацију становништва и дистрибуција животно важних намирница до најкритичнијих тачака на угроженом подручју. Док се недостатак у погледу њихове аутономности и логистичке подршке решава управо увођењем брода-базе у функцији обезбеђења: смештаја и исхране ангажованог људства, складиштења погонских материјала и друге опреме, привременог прихвата и пружања помоћи евакуисаном становништву итд. Средства и опрема дефинисаних снага користила би се у складу са њиховом основном наменом и могућностима. Поред формацијских покретних средстава *пројектовани модел* предвиђа коришћење савремених средстава и опреме као што су: термовизијске камере, дронови са одговарајућим сензорима, савремени сонари и магнетомери за претраживање акваторије и квалитетана оптичка средства за осматрање.

Следећа мера за креирање ефикасног и ефективног модела јесте формулисана са аспекта треће разрађујуће хипотезе – функционисањем координације са цивилним органима власти и реалном проценом оперативног окружења. У том погледу, пројектовани модел реализацију координационих активности између Речне флотиле и осталих субјеката система заштите и спасавања види у њиховом директном и непосредном повезивању (преко официра за везу) али уз претходно добијену сагласност надлежних органа Генералштаба Војске Србије и Министарства одбране. Упућивањем већег броја представника РФ у надлежне штабове за ванредне ситуације и друге субјекте од значаја за систем заштите и

спасавање као што су Сектор за ванредне ситуације МУП, РХМЗ, Министарство за пољопривреду, шумарство и водопривреду, лучке капетаније и Институт за водопривреду „Јарослав Черни“ обезбедио би се већи прилив релевантних и тачних података неопходних за реалну визуализацију оперативног окружења. Сарадња са наведеним државним органима би се одвијала првенствено у домену заједничке обуке, утврђивања јединствених стандардних оперативних процедура за реаговање, изради планова сарадње и успостављањем ефикасних инструмената за размену података. Активности би се у већем делу реализовале пре наступања елементарне непогоде, док би се током ванредне ситуације оне спроводиле у складу са претходно дефинисаним плановима сарадње уз евентуално минимална подешавања у складу са тренутном ситуацијом. Такође, поред наведених мера, посебна пажња се поклања обучавању већег броја припадника РФ за дужност официра за везу са цивилним органима власти и другим субјектима.

Са аспекта четврте разрађујуће хипотезе – развијањем оперативних способности, у пројектованом моделу интегрисани су елементи која у себи садрже сва унапређења и побољшања по параметрима командовања, размештаја и мобилности у зони операције, заштите и одрживости снага.

Функционалност пројектованог модела је доказивана кроз експертско оцењивање, односно применом метода вишекритеријумског одлучивања (АНР, МАВАС I TOPSIS). Тежински коефицијенти критеријума дефинисани су АНР методом, а сама евалуација алтернатива извршена је применом две методе вишекритеријумског одлучивања (оптимизације) МАВАС и TOPSIS при чему је *пројектовани модел* по свим параметрима оцењивања показао најбоље резултате чиме је потврђена њена теоријска заснованост и практична применљивост.

На основу добијених резултата, верификоване су све разрађујуће (посебне) хипотезе и потврђена заснивајућа (општа) хипотеза, да се анализом функционисања процеса надлежности употребе Војске Србије и Речне флотиле, њених капацитета, организацијско-формацијске структуре, средстава и опреме уз свеобухватно сагледавање и антиципацију елементарних непогода које се манифестују у виду поплава може се доћи до модела употребе Речне флотиле у таквим ситуацијама који ће обезбедити ефикасност и ефективност у процесу извршења мисије помоћи цивилним органима власти у случају поплава.

Научни допринос докторске дисертације верификован је кроз радове објављене у домаћим и међународним часописима, тематским зборницима, на научно-стручним скуповима националног и међународног значаја, током вишегодишњег истраживања на овој теми и то:

Рад у водећем часопису националног значаја М51

1. Бајрами Ш.: Савремено средство речних јединица – гумени чамац са чврстим трупом типа RIB 720, Војно дело, Београд, 2017, број 5, стр. 303-319.
2. Бајрами Ш., Славковић Р., Дуловић Љ.: Управљање трошковима операције Војске Србије, Војно дело, Београд, 2017, број 2, стр. 280-296.
3. Бајрами Ш. и Катанчевић В.: Безбедност воде у XXI веку, Војно дело, Београд, 2017, број 1, стр. 127-152.
4. Комљеновић С., Славковић Р., Бајрами Ш.: Утицај метеоролошких и хидролошких елемената на реализацију задатака речних јединица, Војно дело, Београд, 2017, број 3, стр. 205-225.
5. Бајрами Ш., Каровић С., Радић Г.: Употреба Речне флотиле у пружању помоћи цивилним властима у случају великих поплава, Војно дело, Београд, 2016, број 7, стр. 245-268.
6. Бајрами Ш., Славковић Р.: Доктринарна решења употребе Речне флотиле у ванредним ситуацијама, Војно дело, Београд, 2016, број 5, стр. 209-228.

Саопштење са међународног научног скупа штампано у целини

1. Бајрами Ш., Костић С., Илић М., Речни одред у пружању помоћи цивилним органима власти у случају елементарних непогода изазваних поплавама, 7. Међународна конференција-Безбедност и кризни менаџмент теорија и пракса, Зборник радова, Београд, 2021, стр. 256-261.
2. Бајрами Ш., Турчић Ј., Примена вишекритеријумске анализе код избора војних чамаца за пружање помоћи становништву у случају елементарних непогода-поплаве, XVI Међународни научно-стручни симпозијум INFOTEN-JAHORINA, Зборник радова, Јахорина, 2017, Вол. 16, стр. 477-482.
3. Бајрами Ш., Катанчевић В., Могућност употребе бродова и пловних средстава Речне флотиле Војске Србије у ванредним ситуацијама, 3. Међународна конференција-Безбедност и кризни менаџмент теорија и пракса, Зборник радова, Обреновац, 2017, стр. 80-87.
4. Дуловић Љ., Бајрами Ш., Контић Љ., Менаџмент и трошкови операције Војске Србије, Научно стручни скуп са међународним учешћем ЕКОП-АН-2014, Зборник радова, Београд, 2014, стр. 118-126.
5. Бајрами Ш., Славковић Р., Дуловић Љ., Модел управљања трошковима операције Војске Србије, Научно стручни скуп са међународним учешћем ЕКОП-АН-2014, Зборник радова, Београд, 2014, стр. 315-325.
6. Бајрами Ш., Примена вишекритеријумске анализе код избора војних ронилаца за подводно разминирање, XX Међународна конференција YU INFO 2014, Зборник радова, Копаоник, 2014, стр. 216-220.

7. Бајрами Ш., ELECTRE i ANP – Систем за подршку вишекритеријумском одлучивању, XIII Међународни научно-стручни симпозијум INFOTEN-JAHORINA, Зборник радова, Јахорина, 2014, Вол. 13, стр. 599-604.

Поред наведених, кандидат је објавио и друге радова који се у највећем делу ослањају на методе које су примењене у истраживању.

Кандидат је током израде дисертације показао смисао и знање да препозна и реши проблеме менаџмента у одбрани и других мултидисциплинарних наука, као и да користи различите савремене научне методе.

4. ОСТВАРЕНИ НАУЧНИ И ДРУШТВЕНИ ДОПРИНОС

Докторска дисертација је мултидисциплинарна и по свом основном садржају припада ужој научној области — менаџмент у одбрани, а у ширем смислу припада областима наука одбране (тактика и оператика), операционог истраживања и теорије одлучивања.

Научни допринос докторске дисертације испољава се: научним описом, научном класификацијом и научним објашњењем.

Научним описом обухваћена су и проширена сазнања у вези теоријских основа Речне флотиле, односно речних и понтонирских јединице са становишта намене, састава, организације, расположиве опреме, капацитета и процеса надлежности њихове употребе током ванредне ситуације уз свеобухватно сагледавање и антиципацију елементарних несрећа изазваних поплавама као и самог појма ванредне ситуације. Научна класификација је примењена при одређивању и дефинисању критеријума оцењивања успешности модела. Научно је објашњен модел употребе Речне флотиле у операцији помоћи цивилним органима власти током поплава. Тежиште истраживања је на формулисању кључних елемената модела, дефинисаних на бази разрађујућих хипотеза, али и на његовом тестирању кроз експертско оцењивање у оквиру којег се евалуација модела реализовала применом метода вишекритеријумског одлучивања.

Истраживање у основи има хеуристички карактер, јер добијени резултати указују на низ нових, сврсисходних поступака и активности командног кадра и непосредних извршилаца током операције помоћи цивилним органима власти у случају поплаве. Такође, научни значај истраживања се манифестује у преиспитивању досадашњих решења и прикупљању знања и искуства од експерата о начину решавања проблема командовања, прикупљању података, координације и логистичке подршке током извођења неборбених операција. Тиме се критички приступа преиспитивању доктринарних ставова и уводе решења базирана на научним основама.

У методолошком погледу, истраживање доприноси стицању искустава у примени

сличног поступка при изналажењу могућих варијанти употребе јединица Речне флотиле, у разноврсним активностима и другим врстама операција Војске Србије. Такође, методолошки допринос се огледа и у широј примени разноврсних метода и методских поступака и њиховој провери на конкретним проблемима.

Истраживања представља научноистраживачки рад у области менаџмента у одбрани, који је усклађен са потребама развоја те области у наставно-образовном систему и систему одбране Републике Србије.

Научни значај докторске дисертације се пре свега манифестује у изналажењу ефикасног модела употребе Речне флотиле у извођењу операције помоћи цивилним органима властима током поплава, заснованог на научним и оригиналним решењима за унапређење процеса планирања, организовања и извођења таквих врста операција.

Друштвена оправданост истраживања произлази из чињенице да последице настале услед елементарних непогода погађа све структуре друштва наносећи велику материјалну штету и угрожавајући здравље и животе код већине цивилног становништва. Стога је неопходно поседовати податке о моделу употребе јединица Речне флотиле у операцији помоћи цивилним органима власти у случају елементарних непогода изазваних поплавама, како би се исте адекватно укључиле, са осталим снагама друштва, на решавању насталог проблема. Дакле, друштвена оправданост се огледа пре свега у коришћењу добијених резултата истраживања за правилну употребу јединица Речне флотиле у реализацији задатака заштите и спасавања људи, материјалних добара и животне средине у случају поплава.

У досадашњим искуствима тежиште је било на решавању проблема и последица изазваних поплавама првенствено из угла цивилних органа власти где је концепт употребе РФ био стихијски и од случаја до случаја. Употреба снага РФ у таквим ситуацијама је имплицирало низ потешкоћа и нејасноћа и управо прецизан концепт операције презентован кроз пројектовани модел употребе РФ током помоћи цивилним органима власти у случају поплаве представља највећи допринос ове докторске дисертације.

5. ЗАКЉУЧАК

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације закључује да докторска дисертација кандидата, капетана корвете Шерифа Бајрамија под називом „Модел употребе Речне флотиле у операцији помоћи цивилним органима власти у случају поплава” представља актуелни, оригинални и самосталан научи рад. На основу приказаних и верификованих резултата истраживања констатовано је да је кандидат успешно завршио

докторску дисертацију у складу са проблемом, предметом и постављеним циљевима истраживања.

Такође, комисија је става да јавно публикавање докторске дисертације због присуства поверљивих војних података у раду буде без следећих поглавља:

- Поглавље 2. Састав и организација Речне флотиле (од 13 – 56. стране);
- Поглавље 1. Студија случаја употребе Речне флотиле у случају поплава 2014 године (од 134 – 155. стране) и
- Прилог 6. (од 265 – 272. стране).

Сагласни смо да се увид у комплетан рад, укључујући и наведена поглавља, може остварити у библиотеци Војне академије УнО МО уз вођење евиденције лица која су остварила увид.

Следствено напред наведеном, Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације предлаже декану Војне академије да овај Извештај и докторску дисертацју стави на увид јавности уз дата ограничења, а Већу за друштвено-хуманистичке науке Војне академије након завршеног увида јавности усвоји достављени Извештај.

У Београду, _____ 2021. године.

КОМИСИЈА

пуковник, доц. др Ненад Комазец, председник комисије

генерал-мајор у пензији, ред. проф. др Митар Ковач,
ментор и члан комисије

пуковник, доц. др Дарко Божанић, члан комисије

капетан бојног брода, доц. др Светислав Шошкић, члан
комисије

капетан фрегате, доц. др Слободан Радојевић, члан
комисије

Достављено:

- Декан Војне академије (н/з)

- Одсек за ПКис/ВС Оливера Благојевић
- пк Ненад Комазец (КНиОКоВ)
- ред. проф. др Митар Ковач (преко секретара ДХВ ВА)
- пк Дарко Божанић (КНиОКоВ)
- кбб Светислав Шошкић (КНиОКоВ)
- кф Слободан Радојевић (Катедра друштвено-хуманистичких наука)
- кк Бајрами Шериф, (Катедра тактике ВА)
- архиви